

Топола

The cover features a photograph of a stone inscription in a forest. The inscription is on a light-colored stone and has the word 'ТОПОЛА' at the top. Below it, there is text in Cyrillic, including 'Удружење за заштиту и очување...', 'Д. ДОБРИЋ, БЕОГРАД', and 'Удружење за заштиту и очување...'. The background of the cover is a blurred image of green foliage and trees, suggesting a forest setting.

ЧАСОПИС ЈУ
СПОМЕН-ПОДРУЧЈА
ДОЊА ГРАДИНА

ГЛАВНИ БРОЈ 12
Број 9
2023

Садржај

Историјска истраживања

- Мирко Димић: „Страдање становника села Пуцари 1941–1945. године: прилог проучавању геноцида над Србима у Независној Држави Хрватској“ 13
- Марко Ручнов: „Дубичке кречане“ 49

Студије о рату и геноциду

- Дејан Мотл: „Судбина Иве Волнера: писма из логора“ 71
- Тања Тулековић: „Сјећање Зоре Милинић на логор Јастребарско: страдање породице Зоре Милинић“ 100
- Владимир Бурсаћ: „Злочини Независне Државе Хрватске у бихаћком крају током 1941. године“ 108
- Станко Шиник: „Злочин усташа над Србима у селу Врбашка 14. јануара 1942. године: прилог истраживању злочина геноцида над Србима у Независној Држави Хрватској“ 160

Документи и сјећања

- Тања Тулековић: „Сјећање Душана Ићитовића“ 167
- Мирко Димић: „Страдање Косе Драгаш (1932/33–1944)“ 170
- Тања Стијак: „Страдање моје породице“ 174

Радован Кос: „Сјећање на логоре Циглана у Приједору и Сисак“	179
Бранислав Крљаш: „Страдања у Јеловцима 1941–1945. године“	183
Драгомир Маџар: „Мој доживљај“	197
Гоца Крстић: „Страдање Десе и Цвијетка Петковића“	200
Мирко Пекић: „Крвава литургија“	202

Прилози

Добрила Кукољ: „Фотографија: прилог истраживању страдања цивилног становништва у селу Међећа 1941–1945. године“	209
Израел Данас: „Језиво откриће земљорадника у Босни открило је шокантну историју ● Логор за масовно истребљење, гдје су десетине хиљада мучени и убијени“	214
Дејан Мотл: „Добрила Кукољ: Туга која траје цијели живот, приказ“	217
Марко Јанковић: „Срефлије 1941–1945, приказ“	220
Предраг Лозо: „Горан Латиновић, Никола Ожеговић, Хрватски злочин над Србима у руднику Раковац и селима Дракулић, Шарговац и Мотике код Бање Луке 7. фебруара 1942, Србско сабрање ‘Баштионик’, Бања Лука 2022, приказ“	223
Жељко Вујадиновић: „Поводом књиге: Марко Ручнов, Зашто Јасеновац, друго обједињено издање, приказ“	228
Добрила Кукољ: „In memoriam, Стајка Марчета“	232
Дејан Мотл: „In memoriam, Года Имре“	235
Упутство сарадницима	239

Contents

Historical Research

- Mirko Dimić: „The Suffering of the Village of Pucari in 1941-1945: A Contribution to the Study of Genocide against Serbs in the Independent State of Croatia)” 13
- Marko Ručnov: „Dubica Lime Plant“ 49

Studies of War and Genocide

- Dejan Motl: „The Fate of Ivo Volner: Letters from the camp“ 71
- Tanja Tuleković: „Zora Milinić’s memory of the Jastrebarsko camp: The Suffering of the Zora Milinić Family“ 100
- Vladimir Bursać: „The Crimes of the Independent State of Croatia in the Bihac region during 1941“ 108
- Stanko Šinik: „The Ustaša crimes in the Village of Vrbaška on 14. january 1942. a contribution to the research on Ustaše’s crime“ 160

Documents and Testimonies

- Tanja Tuleković: „The Testimony of Dušan Ićitović“ 167
- Mirko Dimić: „The Suffering of Kosa Dragaš (1932/33-1944)“ 170
- Tanja Stijak: „The Martyrdom of my Family“ 174

Radovan Kos: „Remembering the Ciglana camps in Prijedor and Sisak“	179
Branislav Krljaš: „The suffering in the Village of Jelovci 1941-1945“	183
Dragomir Madžar: „My experience“	197
Goca Krstić: „The deaths of Desa and Cvijetko Petković“	200
Mirko Pekić: „The bloody Liturgy“	202

Contributions

Dobriila Kukolj: “PHOTOGRAPHY: A contribution to the Investigation of the Suffering of the civilian Population in the Village of Međeđa 1941-1945”	209
Israel Today: „A gruesome discovery by a farmer in Bosnia revealed the shocking history of the Mass Extermination Camps“	214
Dejan Motl, review: „Dobriila Kukolj: Sadness that lasts a Lifetime“	217
Marko Janković, review: „Mirko Dimić, Sreplije 1941-1945“	220
Predrag Lozo, review: „Goran Latinović, Nikola Ožegović, Croatian crime against Serbs in the Rakovac mine and the villages of Drakulić, Šargovac and Motike near Banja Luka on 7. february 1942“	223
Željko Vujadinović, review: „Marko Ručnov, Jasenovac why?, second edition“	228
Dobriila Kukolj: „In memoriam, Stajka Marčeta“	232
Dejan Motl: „In memoriam, Goda Imre“	235
Instructions for authors	239

ЛИСТ „ИЗРАЕЛ ДАНАС“ О ДОЊОЈ ГРАДИНИ

Ариел Булштајн

Израел данас, 18. април 2023.

Новинска репортажа

УДК 341.322.5:343.819.5(497.15Градина)

COBISS.RS-ID 139100161

DOI 10.7251/TOP2309214D

Напомена уредништва: Дана 18. априла, када се у држави Израел обиљежава Дан сјећања на Холокауст, објављен је чланак о Спомен-подручју Доња Градина. Новинар овог листа, Ариел Булштајн, објавио је значајне податке о меморијалу, у сарадњи са директором Тањом Тулековић.

* * *

Језиво откриће земљорадника у Босни открило је шокантну историју ● Логор за масовно истребљење, гдје су десетине хиљада мучени и убијени

„За Милана Пијевића, земљорадника из села Градина Доња у Босни, био је то још један обичан дан рада у пољу. Али мали предмети који су се откривали пред његовим очима међу слојевима земље били су необични. Пијевић се сагнуо и узео у руке округле жуте лимене плоче са излизаним словом Ж (Жидов) – словом које означава Јевреје у његовом језику. Тања Тулековић, главни кустос Меморијалног центра Доња Градина, каже да је мање изненађена језивим проналаском. Током Другог свјетског рата, на супротној обали ријеке Саве, преко пута Доње Градине, пронацистичке власти Хрватске основале су Концентрациони логор Јасеновац, који је постао озлоглашен на читавом Балкану. Доведено је на стоти-

не хиљада Срба, Јевреја и припадника других група које су прогонили нацисти. Слично као и у другим земљама које су окупирали Нијемци, Јевреји Југославије су били обавезни да носе жуте фластере, али су у Јасеновцу умјесто крпе коришћене плоче од калаја. Политичка граница тренутно раздваја локацију Концентрационог логора Јасеновац, који се налази на територији Хрватске, и Доње Градине, која је укључена у територију Републике Српске која припада Босни, али су током Холокауста оба мјеста била дио стравичног истребљења машине Нијемаца и њихових локалних помагача.

Опасност од смрти је у ваздуху

У ствари, Доња Градина била је једно од стратишта Јасеновца. Око логора су постојала три мјеста масовног истребљења, а Доња Градина је била највећа од свих. Иако су мјестом управљали Хрвати усташког режима, а не Нијемци, начин дјеловања био је сличан другим логорима: Јевреји су у њега слати из свих крајева Хрватске по наређењу у Загребу, као и из Босне и Херцеговине након окупљања у Сарајеву или другим градовима. По доласку у логор извршена је селекција, а већина жртава је одмах убијена на стратиштима. Они са потребним вјештинама и занимањима премјештани су на принудни рад у јасеновачке радионице, али се и над њима стално надвијала опасност од смрти.

„Наша дужност је да памтимо“

Према ријечима Т. Тулековић, Јасеновац је био познат по бруталности усташког масакра, у поређењу с којим су блиједјели чак и њемачки начини дјеловања. Затвореници су злостављани и убијани на ужасне начине. Усташе су тупим предметима тукле жртве на смрт, пререзивали им гркљане и стомаке, ишчашили удове, живе спаљивали, а рањене бацали у ријеку Саву. Прича се да су тијела понекад пловила и до Београда.

Једном годишње, у априлу, у Доњој Градини се одржава државна меморијална церемонија, на којој учествује и председник Републике Србије, а Тулековић истиче да се ту увијек подиже и из-

раелска застава. Али конкретно у Израелу та прича је мање позната, а Тулековић инсистира на томе. Према званичној процјени Меморијалног центра Доња Градина, у Јасеновцу је убијено 700.000 људи, од чега 33.000 Јевреја (свега 39 Јевреја је преживјело рат до ослобођења логора, у априлу 1945. године).

‘Дефинитивно очекујемо учешће Израела на високом нивоу на комеморацији - то је наша заједничка дужност, да се сјећамо Срба и Јевреја који су овдје убијени’, истиче Тулековић.“

- Чланак објављен у листу „Израел данас“ (Israel hayom) -

* * *

On April 18, coinciding with Holocaust Remembrance Day in Israel, an article was published about the Donja Gradina Memorial Zone. Collaborating with director Tanja Tuleković, journalist Ariel Bolstein published important information about the memorial.